

Onderwerp Informeren over gevolgen wet Houdbare
Overheids Financiën en Schatkistbankieren

Steller C. Bel

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 94 55 Bijlage(n)

Ons kenmerk DF 12.3337245

Datum - **8 NOV 2012** Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

In de rondvraag heeft de raadscommissie Financiën en Veiligheid op 5 september 2012 gevraagd naar de gevolgen voor de gemeente Groningen van de wetsvoorstellen Houdbare Overheidsfinanciën (HOF) en Schatkistbankieren (SKB). Dit gebeurde naar aanleiding van de brandbrief van provincies, waterschappen en gemeenten van 3 september 2012 over beide wetsvoorstellen. In deze brief informeren wij u over de voornemens van het rijk en de (mogelijke) gevolgen ervan voor de gemeente Groningen.

Met het verplicht invoeren van Schatkistbankieren en de wet Houdbare Overheidsfinanciën wil de rijksoverheid het begrotingssaldo (het EMU-saldo) en de overheidsschuld (de EMU-schuld) terugbrengen en beheersbaar houden. Hierover zijn in Europees verband afspraken gemaakt.

Verplicht Schatkistbankieren

Het voorstel tot het invoeren van Schatkistbankieren in 2013 betekent dat onder meer gemeenten verplicht zijn tot het aanhouden van tegoeden in de schatkist. Dit doen we via het dagelijks afkomen van saldi van bankrekeningen. Op dit moment kunnen we eventuele tegoeden nog aanhouden bij banken naar keuze tegen marktconforme rente/rendementen. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft het rijk laten weten bezwaren te hebben tegen schatkistbankieren. Een belangrijk bezwaar is dat schatkistbankieren leidt tot gederfde rente-inkomsten voor gemeenten met tegoeden. Bovendien betekent de invoering aantasting van de autonomie van gemeenten. Sinds 2008 is de gemeente Groningen netto lener. Dit betekent dat de gemeente Groningen een schuldpositie heeft die gefinancierd moet worden en gemiddeld niet beschikt over tegoeden. Daardoor zijn de gederfde rente-inkomsten minimaal en voor ons minder van belang. Wij onderschrijven niettemin de argumenten van de VNG.

Volgens de VNG nemen mogelijk ook de kosten van het betalingsverkeer toe door het wetsvoorstel. Verder leidt de invoering tot extra administratieve lasten door overboekingen en transacties tussen diverse rekeningstelsels bij meerdere banken. De daarmee gemoeide kosten zijn voorlopig onduidelijk, maar compenseert het rijk in elk geval niet.

Ook kan het invoeren van Schatkistbankieren invloed hebben op de rating van de zogenaamde sectorbanken: de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschaps Bank. Bij het invoeren van een kredietfaciliteit bij schatkistbankieren kan de basis voor de sectorbanken wegvallen en door afname van kredietverlening sprake zijn van een afname van de kredietwaardigheid. De sectorbanken beschikken nu nog over de hoogste (triple-A) rating. Het gevolg hiervan is een mogelijke stijging van de rentekosten van aan te trekken leningen. Ook kan dit gevolgen hebben voor toekomstige dividenduitkeringen van de Bank Nederlandse Gemeenten.

Gemeenten beschikken al over zeer strenge regels voor uitzettingen van tegoeden. Deze regels zijn onder andere aangescherpt naar aanleiding van de Icesave affaire. In deze regels staat dat decentrale overheden alleen voorzichtig en zonder risico's mogen beleggen. Het invoeren van Schatkistbankieren om de regels aan te scherpen is volgens ons dan ook niet nodig.

Het rijk wil met het invoeren van Schatkistkistbankieren de schuld van de overheid (EMU-schuld) terugbrengen met 4% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Dat gebeurt door het consolideren van de onderlinge schuldverhoudingen binnen de overheid. Maar cijfers van de VNG wijzen uit dat deze doelstelling bij lange na niet gehaald wordt. Waarschijnlijker is een daling van ongeveer 1%. Wellicht is er een andere mogelijkheid. Namelijk onderzoek doen naar en afspraken maken over onderlinge schuldverhoudingen tussen lagere overheden. Dat wil zeggen: afspraken over onderling aan elkaar lenen. Ook daardoor kan de totale overheidsschuld afnemen.

Wet Houdbare Overheids Financiën

Met het wetsvoorstel Houdbare Overheidsfinanciën verankert het rijk Europese afspraken over het EMU-saldo en de middellange termijn doelstelling daarvoor in nationale wetgeving. Ook vraagt het rijk van decentrale overheden een gelijkwaardige bijdrage aan de beperking van het EMU-tekort. Voor 2013 bedraagt het maximale EMU-tekort voor decentrale overheden 0,5% van het BBP, waarvan 0,38% voor gemeenten.

Probleem hierbij voor decentrale overheden is dat de afspraken over het EMU-saldo zijn gebaseerd op de boekhoudmethode van de rijksoverheid en de Europese Commissie, die beide gebaseerd zijn op het kasstelsel. Decentrale overheden maken echter gebruik van het stelsel van baten en lasten. Zo is het mogelijk om een sluitende begroting te hebben als decentrale overheid en toch, in termen van het rijk, een negatief EMU-saldo. Investerings die qua omvang uitgaan boven de omvang van de afschrijvingen veroorzaken aldus een EMU-tekort. Ook investeringen uit gespaarde middelen (reserves) leiden in deze benadering tot een negatief EMU-saldo.

Door het leveren van een bijdrage aan de beperking van het EMU-saldo door decentrale overheden volgens de wet HOF, moeten decentrale overheden investeringen in de regionale economie in omvang beperken. Dit gebeurt zeker wanneer het EMU-saldo (2013 3%) vanaf 2014 jaarlijks met 0,5% moet worden verbeterd om de middellange termijn doelstelling te halen. Ook kunnen decentrale overheden bij overschrijding van de vast te leggen normen boetes krijgen, zelfs als Europa aan het rijk geen boete oplegt.

Inmiddels heeft het rijk, na bezwaren in de consultatiefase van het wetsontwerp, het voorstel aangepast. Hierdoor geldt de norm van 0,50% voor de decentrale overheden niet als een individueel vertaalde micro-norm voor afzonderlijke decentrale overheden. Het wordt nu een macronorm voor alle decentrale overheden. Wel wordt nog een individuele referentiewaarde bepaald voor decentrale overheden. Dit is het aandeel van individuele overheden in de totale macronorm dat gebruikt kan worden voor monitoring en beheersing van het EMU-saldo. In het periodieke bestuurlijk overleg tussen decentrale overheden en het rijk vindt afstemming en toetsing plaats van de te hanteren normen. Daarbij ontstaat tevens de mogelijkheid om in overleg ruimte toegekend te krijgen in het EMU-saldo voor decentrale overheden. Bijvoorbeeld wanneer investeringen in opdracht van of in samenwerking met het rijk leiden tot een te grote belasting voor het EMU-saldo van decentrale overheden.

Ondanks de geuite bezwaren tegen het opleggen van boetes, ook wanneer die niet vanuit Europa komen, blijft dit in het ingediende wetsontwerp staan. Opgelegde boetes komen in eerste instantie rentevrij voor maximaal drie jaar uit het gemeentefonds en provinciefonds. Bij verbetering van de saldopositie komt dit geld weer beschikbaar. Zonder verbetering van het EMU-saldo worden boetes definitief.

Voor de gemeente Groningen is de genoemde individuele referentiewaarde voor het EMU-saldo bepaald op afgerond 38 miljoen euro. De omvang van de

verwachte investeringen inclusief inzet van reserves is echter hoger in 2013, voorlopig 66 miljoen euro. In 2014 is de omvang circa 46 miljoen euro.

De gevolgen voor de gemeente Groningen van invoering van de wet HOF zijn ondanks hogere verwachte investeringen dan de eigen referentiewaarde niet op voorhand duidelijk. Dit hangt af van het voldoen aan de macronorm door alle gemeenten in 2013 en het daarover te voeren bestuurlijke overleg met het rijk. Duidelijk is dat het wetsvoorstel, zeker op wat langere termijn, de mogelijke investeringsomvang door decentrale overheden beperkt.

Vervolg

Beide wetsvoorstellen hebben dus mogelijk verstrekkende gevolgen. Daarom hebben decentrale overheden met klem verzocht af te zien van de invoering van zowel de wet HOF als het verplicht invoeren van Schatkistbankieren.

Het wetsvoorstel HOF is in september door het vorige kabinet aangeboden aan de tweede kamer. De tweede kamer wil in november 2012 decentrale overheden horen. Op tafel ligt dan ook een notitie van het Centraal Plan Bureau (CPB) over een mogelijke alternatieve verdeling van de EMU-tekortruimte. Bij dit alternatief blijft er sprake van een groter aandeel voor decentrale overheden in het EMU-saldo voor het doen van investeringen.

Het wetsvoorstel voor het invoeren van Schatkistbankieren verkeert nog in de consultatiefase en is nog niet toegezonden aan de tweede kamer. Daarover vinden gelijktijdig verkennende besprekingen plaats met vertegenwoordigers van decentrale overheden.

Het regeerakkoord van 29 oktober 2012 bevat tot slot een standpunt over beide wetsvoorstellen. Het nieuwe kabinet wil, gezien het belang van houdbare overheidsfinanciën, in de wet HOF regels opnemen over de bijdrage die decentrale overheden moeten leveren. Ook staat in het akkoord dat decentrale overheden in 2013 verplicht zullen gaan schatkistbankieren. De motivatie hiervoor is tweeledig: de schuld van Nederland daalt erdoor en de risico's van beleggen door decentrale overheden worden tot nul gereduceerd.

Bladzijde
Onderwerp

5
Informereren over gevolgen wet Houdbare
Overheids Financien (HOF) en
Schatkistbankieren (SKB)

Over eventuele (nieuwe) ontwikkelingen zullen wij u uiteraard tijdig informeren.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys